

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2011-08-16
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 447-11

KLAGANDE

Gnesta Industrihus AB, 556412-8568
Box 2
646 21 GNESTA

Ombud: advokaten JØE0
Box 1703
111 87 Stockholm

MOTPARTER

1. Ecolab AB, 556062-9486
Box 164
125 24 ÄLVSJÖ

Ombud: advokaten TØE0
Box 7493
103 92 Stockholm

2. Länsstyrelsen i Södermanlands län
611 86 Nyköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Södermanlands län beslut den 22 december 2010 i ärende nr 575-4679-2010, se dömsbilaga I

SAKEN

Restriktioner på fastigheten Gnesta 12:4, Gnesta kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 239695

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Södermanlands län (Länsstyrelsen) beslutade den 22 april 2009 att förelägga Ecolab AB att genomföra en sanering av diklorbensenen på fastigheterna Gnesta Gnesta 12:4 och 12:5 i enlighet med de i föreläggandet angivna åtta punkterna.

Ecolab AB lämnade in en saneringsrapport samt en slutredovisningsrapport till länsstyrelsen i november månad 2010, varefter Länsstyrelsen i beslut den 30 november 2010 godkände rapporterna och konstaterade att Ecolab AB uppfyllt sina åtaganden i enlighet med det den 22 april 2009 beslutade föreläggandet.

Länsstyrelsens beslut den 30 november 2010 överklagades av ägarna till saneringsfastigheterna.

Den 22 december 2010 beslutade Länsstyrelsen att förelägga ägaren till fastigheten Gnesta 12:4 att iaktta restriktioner vid framtida markanvändning på dennes fastighet. Beslutet har nu överklagats.

YRKANDEN M.M.

Gnesta Industrihus AB (GIAB) har yrkat att Länsstyrelsens beslut ska upphävas.

Såväl Ecolab AB (Ecolab) som Länsstyrelsen har bestritt ändring.

UTVECKLANDEN AV TALAN**GIAB**

Den ansvarige verksamhetsutövaren har inte i skälig omfattning utfört efterbehandling för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljön. Det är därför inte skäligt att införa restriktioner för fastigheten som påverkar fastighetsägarens och andras verksamheter där.

Fastigheten Gnesta 12:4 används för omfattande aktiviteter. Det är därför ett stort hinder för fastighetsägaren att få restriktioner gällande markarbeten m.m. Miljööverdomstolen har i ett avgörande konstaterat att långsiktigheten i

efterbehandlingsåtgärder är av stor betydelse och åtgärdsalternativ bör väljas framför alternativ med restriktioner för markanvändningen. Byte och renoveringar av ledningar sker kontinuerligt. Därvid behöver schaktningar utföras. En nackdel är också det förhållandet att om akuta reparationer måste ske, så ska först fastighetsägaren upprätta en utförandeplan för grävningen och sedan ska den godkännas av Länsstyrelsen. Ett sådant förfarande har vid ett tillfälle år 2007 medfört att det tagit fem dagar innan åtgärderna kunde påbörjas. Vid grävningen måste också miljögeoteknisk expertis finnas på plats, vilket kan medföra att åtgärdstiden kommer att förlängas ytterligare med någon dag. En ytterligare negativ faktor är den att inkapslingen av föroreningen torde ha skett med lera. En sådan naturlig inkapslingen kan påverkas vid schaktningsarbeten. Länsstyrelsen borde därför inte ha godkänt saneringen. Det är i praktiken ointressant hur stora kostnader som Ecolab lagt ned på undersökningar och saneringsåtgärder. Det viktigaste för att bedöma skäligheten i utförda åtgärder är att bedöma om den verksamhetsutövare som orsakat föroreningarna åtgärdat dem i tillräcklig omfattning för att skydda människors hälsa och miljön. De genomförda saneringsåtgärderna är inte tillräckliga och Länsstyrelsens beslut om restriktioner lägger därmed över ett oskäligt ansvar för existerande föroreningar på fastighetsägaren.

Ecolab

Varken Länsstyrelsens föreläggande den 22 april 2009 eller Länsstyrelsens beslut den 16 mars 2010, att en permanent inkapsling medgavs för föroreningar under vad som kallas f.d. ångcentralen samt angränsande utrymme vid stora nya lagerbyggnaden, har överklagats. Länsstyrelsens beslut den 30 november 2010, att godkänna Ecolabs sanerings- och slutredovisningsrapporter, innebär bland annat att vissa markföroreningar lämnas kvar på GIAB:s fastighet. Mot den bakgrunden är Länsstyrelsens beslut den 22 december 2010 om restriktioner på fastigheten Gnesta 12:4 fullt förklarligt och föreskriva restriktioner väl motiverade.

Länsstyrelsen

Efterbehandlingen åren 2009 och 2010 på fastigheterna Gnesta 12:4 och 12:5 utgick från att ämnet diklorbensen skulle saneras eftersom Ecolab ansågs ansvarigt för detta. Under saneringens gång påträffades även andra föroreningar som t.ex.

oljaföroreningar, PAH, DDT, fosforpesticider, klorfenol, tungmetaller, As, Cr, Cu och PCB, vilket medförde att saneringsområdet utvidgades. Ecolab bekostade även den utökade saneringen. Inom saneringsområdet på Gnesta 12:4 är marken sanerad så att kraven för minst känslig markanvändning (KM) uppfylls. Marken har blivit renare än innan saneringen, vilket kan innebära en värdeökning för fastighetsägaren vid en eventuell försäljning. Ecolab har också bekostat ny asfalt inom stora delar av saneringsområdet. Under tidsperioden 2001 – 2010 har Ecolab bekostat undersökningar och nu aktuell sanering för totalt 26 miljoner kr.

En större yta av fastigheten Gnesta 12:4 kunde ha blivit sanerad om GIAB betalat en del av rivningskostnaderna för den fallfärdiga f.d. ångpannecentralen. Ecolab ville inte stå hela rivningskostnaden eftersom byggnaden oavsett saneringen ändå borde rivas. Länsstyrelsen bedömde att diklorbensen kunde kvarlämnas inom ett mindre område, eftersom föroreningen är avgränsad, ligger skyddad i marken samt att det är liten risk för spridning och miljöpåverkan. Dessutom är en sanering kostnadskrävande och geotekniskt svårt att genomföra. Det är stor risk att vid schaktning nära huskroppen skada befintlig byggnad.

Länsstyrelsen anser att den inkapsling som är aktuell på fastigheten Gnesta 12:4 inte är jämförbar med den som angetts i den dom från Miljööverdomstolen som GIAB åberopat. Åtgärdsalternativet i åberopad dom ger en genomsläpplig övertäckning och inte någon annan geologisk barriär än den som finns på platsen – torv och friktionsjord. På fastigheten Gnesta 12:4 består den vertikala inkapslingen av tätskikt bestående av ett syntetiskt geomembran av typen HDPE kombinerat med lergeomembran (bentonit) samt en skyddsgeotextil på båda yttre sidorna.

Fastighetsägarna till Gnesta 12:4 och 12:5 har löpande under saneringens gång blivit informerade och de har fått kopior av beslut etcetera som Länsstyrelsen fattat.

Eftersom det finns kvarlämnade föroreningar på fastigheterna Gnesta 12:4 och 12:5 är det lämpligt att ha restriktioner för framtida markarbeten på fastigheterna. De beslutade restriktionerna innebär inte några större förändringar jämfört med de som skrevs år 2005.

DOMSKÄL

Miljödomstolen benämns sedan den 2 maj 2011 mark- och miljödomstolen.

Länsstyrelsens beslut den 30 november 2010, att godkänna Ecolabs sanerings- och slutredovisningsrapporter, har överklagats och överprövats av mark- och miljödomstolen i mål nr M 6347-10.

Mark- och miljödomstolen delar Länsstyrelsens bedömning att så länge föroreningar finns kvar på fastigheten Gnesta 12:4 bör restriktioner råda för hur framtida markarbeten får utföras. De av Länsstyrelsen beslutade restriktionerna bedömer mark- och miljödomstolen vara relevanta och inte för betungande för fastighetsägaren att iaktta. Vad GIAB anfört i målet föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV427)

Överklagande senast den 6 september 2011. Prövningstillstånd krävs.

Anders Enroth

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Enroth, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson. Enhälligt.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Jenni Johansson
0155-26 41 87

Delgivningskvitto

BESLUT

Datum

2010-12-22

Dnr

575-4679-2010

1(6)

Gnesta Industrihus

Box 2

646 21 Gnesta

NACKA TINGSRÄTT

Enhet 4

Ink

2011-02-01

Akt.....

MÅNDR: 2011-02-01
AKTBIL: 3

Aktbil.....

Angående restriktioner på fastigheten Gnesta 12:4 i Gnesta kommun

BESLUT

Länsstyrelsen förelägger med stöd av 26 kap 9§ MB, 2 kap 3§ MB samt 10 kap 11§ MB fastighetsägaren till Gnesta 12:4, Gnesta Industrihus AB (orgnr: 556412-8568), att följa nedanstående restriktioner vid framtida markarbeten. Restriktionerna ska gälla tills Länsstyrelsen beslutar annorlunda.

Med stöd av 26 kapitlet 15§ MB sänds detta beslut till Lantmäteriet för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Restriktioner för fastigheten Gnesta 12:4

- Om markarbeten, schaktning, rivning etc planeras eller om markanvändningen ändras för fastigheten från industrimark till exempelvis bostäder ska tillsynsmyndigheten i god tid kontaktas och utförandeplanen ska godkännas av myndigheten innan arbetet utförs. Omblandning av markens jordlager ökar risken för skadlig spridning och exponering av förorening, vilket måste förhindras. Skyddsåtgärder och försiktighetsmått ska därmed vidtas för att förhindra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö.
- Stor försiktighet ska iakttas vid schaktning i närheten av de idag kända förorenade platserna på fastigheten, se bilaga 1. Det är särskilt viktigt att inte skada det vertikalt nedgrävda geomembranet, vilket sträcker sig kring betongplattan vid stora fabriksbyggnaden mot stora lagerbyggnaden och som kapslar in föroreningar, se bilaga 2.
- Grundvattenrören som ingår i det pågående kontrollprogrammet avseende diklorbenssen kring provpunkt CB 07/Å3 får inte på något vis skadas eller tas bort, bilaga 3. Kontrollprogrammet ska utvärderas 2012 och Länsstyrelsen tar då ställning till om det ska avslutas och vad som ska ske med grundvattenrören.
- Skadade asfaltsytor som finns på fastigheten Gnesta 12:4 ska i största möjligaste mån löpande repareras för att förhindra exponering av kvarvarande föroreningar.
- Tillsynsmyndigheten ska omedelbart kontaktas om det råder osäkerhet eller misstanke om att planerat schaktningsarbete kan ha negativ inverkan på fastighetens föroreningssituation.

Postadress
611 86 NYKÖPING

Besöksadress
Stora torget 13

Telefon
0155-26 40 00 växel

Telefax
0155 - 26 71 25

E-post
sodermanland@lansstyrelsen.se

Organisationsnr
202100-2262

PlusGiro
35174-2

Bankgiro
5051-8653

Faktureringsadress
FE 98
833 83 STRÖMSUND

Internet
www.lansstyrelsen.se/sodermanland

Datum

Dnr

2010-12-22

575-4679-2010

- Om det vid markarbeten, schaktning etc blir aktuellt med en saneringsinsats ska förorenad jord och vatten omhändertas av godkänd avfallsanläggning. Det kan även påträffas hittills ej kända föroreningar på fastigheten. Vid återställning ska asfaltsytorna skyddas och vid behov repareras.
- Vid schaktningsarbeten etc ska berörda aktörer få vetskap om information rörande försiktighetsåtgärder, restriktioner på fastigheten mm.
- Samtliga markingrepp på fastigheten ska noga dokumenteras och redovisas till tillsynsmyndigheten.

Detta beslut kan överklagas till Miljödomstolen vid Nacka tingsrätt; se bilaga.4

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

2010-11-12 inlämnade Ecolab AB till Länsstyrelsen en saneringsrapport, samt slutredovisningsrapport innehållande alla utredningar och allt saneringsarbete mm som utförts och bekostats av Ecolab AB på fastigheterna Gnesta 12:4 och Gnesta 12:5 sedan år 2002. Materialet redovisas i 16 pärmar och utgår från rapporten "Slutredovisning 101109". Sammanställningen grundas på myndighetsbeslutet 2009-04-22, dnr 575-11022-2008.

Sedan år 2001 har en mängd undersökningar utförts på fastigheten Gnesta 12:4 men även till viss del på Gnesta 12:5. Under år 2008 påträffades diklorbensen på tidigare nämnda fastigheter. Eftersom ämnet har mycket hög farlighet för människa och miljö ansåg Länsstyrelsen det nödvändigt att avgränsa denna förorening. Därför förelades Ecolab AB att utföra en avgränsande undersökning 2008-08-07. Utredningen resulterade till att diklorbensen kunde avgränsas till två delområden, kring provpunkterna VIAK 18 (vid fd ångpannecentralen, Gnesta 12:4), samt CB 07/Å3 (vid mitre delen av Åmells byggnad, Gnesta 12:4 och 12:5), bilaga 5.

Utifrån den avgränsande utredningen ansåg Länsstyrelsen att sanering av marken var nödvändig vid delområdet kring VIAK 18, vilken påbörjades 2009 och som bekostades av Ecolab AB. Vid delområdet kring CB 07/Å3 pågår istället ett kontrollprogram och området har inte sanerats.

Saneringen följde en saneringsanmälan samt saneringsplan och föregicks av myndighetsbeslutet 2009-01-28, 2009-02-17 samt 2009-04-22, dnr 575-11022-2008. Flera avsteg har dock gjorts från saneringsplanen eftersom saneringen visade sig bli mer omfattande än väntat, tidplanen har därför flyttats fram flera gånger. Det från början utmärkta saneringsområdet utvidgades pga att nya okända föroreningar upptäcktes som tex bekämpningsmedel. Höghalt av bl a DDT påträffades men även flera tunnor, säckar och diverse material hittades i marken när schaktning gjordes, vilket ändrade förutsättningarna.

För att klargöra om DDT spridits till resterande delar av fastigheten Gnesta 12:4 utförde Ecolab AB på frivillig basis en övergripande markundersökning, rapport 2010-09-16. Inga anmärkningsvärda halter DDT och ingen diklorbensen påträffades vid utredningen. Däremot

uppmättes förhöjda halter av metaller, petroleum, pentaklorfenol kreosol i någon/några grundvattenprovpunkter. I något jordprov påträffades förhöjda halter av metaller respektive petroleum.

Det är ett ca 1000 m² stort område som har sanerats ner till 2-5 m djup, se bilaga 6. Genomgående har sanering genomförts ner till Ecolab:s föreslagna föroreningshalter, vilka accepterats av Länsstyrelsen. De föreslagna nivåerna är halter som understiger KM enligt naturvårdsverkets riktlinjer eller understiger eller har motsvarande nivå som Holländska listans nivå för miljöpåverkan. För halter i jord har både Naturvårdsverkets riktvärden samt holländska listan använts och för vatten rapport SPIMFAB Kemakta AR 2005-31 samt holländska listan.

Jorden som forslats bort från fastigheten har innehållit föroreningar som diklorbensen, kolväten från lösningsmedel och/eller petroleum produkter, pesticider (tex DDT, karbazol, kreosol, pentaklorfenol) och diverse metaller.

Efter noggrann avvägning av Länsstyrelsen har permanent vertikal inkapsling av föroreningar gjorts på vissa delar av fastigheten Gnesta 12:4, enligt myndighetsbeslut 2009-11-26, 2010-03-16, dnr 575-11022-2008. Inkapslingen består av dubbla tätskikt i form av ler respektive syntetiskt geomembran. Området som kapslades in visas i bilaga 2.

Ämnen som lämnades kvar under stora lagerbyggnaden och fd ångpannecentralen är bla diklorbensen, petroleum, lösningsmedel, DDT, diverse metaller och PCB. Diverse emballage som inte kunde grävas fram finns också kvar under stora lagerbyggnaden. Under betongplattan vid skorstenen intill stora fabriksbyggnaden finns petroleum och lösningsmedel, se bilaga 1.

Förutom vid de inkapslade områdena finns det kvar andra förorenade platser på fastigheten Gnesta 12:4 men även till viss del på Gnesta 12:5. Det rör sig om ett område med tensider vid den sk östra infarten samt ett med diklorbensen väster om stora fabriksbyggnaden som ingår i kontrollprogrammet (innefattar även del av Gnesta 12:5), därtill kommer flera provpunkter med förhöjda halter av vissa ämnen, se bilaga 1.

LÄNSSTYRELSEN MOTIVERING

På fastigheten finns föroreningar kvar inom främst två kända delområden på fastigheten Gnesta 12:4, se bilaga 1. Det är dels tensidområdet vid fastighetens nordöstra del samt ett diklorbensenområde väster om stora fabriksbyggnaden vid CB 07/Å3 (även till viss del Gnesta 12:5) där det idag pågår ett kontrollprogram.

Om inte markanvändningen ändras, markarbeten, schaktning i marken etc görs på fastigheten bedömer Länsstyrelsen att de ligger skyddade i marken utan större risk för spridning. Med hänsyn härtill ska fastigheten Gnesta 12:4 beläggas med nya uppdaterade restriktioner. Ny information som förändrar kunskapsläget om fastighetens föroreningssituation kan medföra att restriktionerna ändras av Länsstyrelsen.

Vid schakt-, rivningsarbeten på fastigheten Gnesta 12:4 måste man vara observant och iaktta försiktighetsmått eftersom risken då ökar för spridning och exponering av föroreningar. In-

BESLUT

4(6)

Datum

Dnr

2010-12-22

575-4679-2010

nan markarbeten etc utförs på fastigheten är det viktigt att noggrant studera var kända föroreningar finns och läget för inkapslingsmembranet så att inte detta förstörs. Om spridningsförutsättningarna i framtiden ändras genom t ex ändrad markanvändning (bostadsändamål etc), schaktning i marken mm kan det åter bli aktuellt med ytterligare utredning och eventuell sanering.

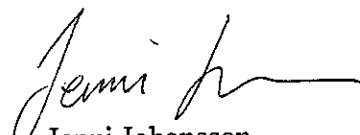
Länsstyrelsen bedömde att diklorbensen kunde kvarlämnas pga att föroreningen är avgränsad, ligger skyddad i marken samt att risken för spridning och miljöpåverkan är liten. Det är dessutom kostnadskrävande, geotekniskt svårt med stor risk att skada befintlig byggnad att schakta nära huskroppen. Pumpning av vatten ansågs heller inte som ett lämpligt alternativ eftersom det kan uppstå sättningar i marken.

Länsstyrelsen anser inte att det utifrån dagens kända föroreningsituation krävs ytterligare utredningar på fastigheten Gnesta 12:4. Länsstyrelsen grundar detta på att många av kvarvarande föroreningar dels är inkapslade och belägna under byggnader/betongplattor och asfalt, vilket minskar spridningsförutsättningarna och exponering av föroreningar. Marken används dessutom för industriändamål vilket innebär mindre exponeringsrisk av föroreningar för människa och miljö jämfört med om det varit ett bostadsområde. En stor del av fastighetens kända föroreningar forslades dessutom bort till lämplig avfallsanläggning genom denna sanering, vilket förbättrar fastighetens föroreningsstatus och därmed minskar risken för spridning av föroreningar.

Ett föreläggande rörande restriktioner beslutas samtidigt för fastighetsägaren till Gnesta 12:5, avseende främst schaktning kring det kvarvarande området med diklorbensen vilket är beläget på både Gnesta 12:5 och Gnesta 12:4.

I detta ärende har *tf miljövarddirektör Tomas Birgegård* beslutat, *länsjurist Eva Doyle* och *miljöhandläggare Jenni Johansson* varit föredragande.

Tomas Birgegård
Tf miljövarddirektör

Jenni Johansson
Miljöhandläggare

BESLUT

5(6)

Datum

Dnr

2010-12-22

575-4679-2010

Bilagor

1. Översiktlig utbredning av kända förorenade områden på Gnesta 12:4 och delar av Gnesta 12:5
2. Sträckning av det permanent inkapslade området
3. Kontrollprogram avseende diklorbensen
4. Hur man överklagar
5. Två avgränsade områden med diklorbensen
6. Översiktskarta över det sanerade området 2010

Kopia till

Lantmäteriet, Division Inskrivning, Box 255, 76123 Norrtälje

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Gnesta kommun, Västra Storgatan 15, 646 80 Gnesta

Kommunstyrelsen, Gnesta kommun

Åmells Möbler i Gnesta AB, Marielundsgatan 12, 646 34 Gnesta

Ecolab AB, ~~Box 164, 125 24 Älvsjö~~

Ecolab AB, Box 164, 125 24 Älvsjö

Akten